

Ἀναδιφῶν διαφορούς σημειώσεις τοῦ Κέρνερ εὐρίσκω μεταξύ αὐτῶν καὶ μίαν περιεργωτάτην. Ἔινε ἡ σημειώσις τῶν χορῶν οὓς ἐχόρευσε ἐπὶ ἓνα ὀλόκληρον χειμῶνα. Καὶ πρῶτον σημειῶ ἐκεῖ κατ' εἶδος πόσας πόλκας καὶ πόσους στροβίλους καὶ πόσους πολωνικούς χορούς ἐχόρευσε κλπ. προσθέτων δ' αὐτοὺς ἐξάγει ἄθροισμα 128 ἐν συνόλῳ! Ἐἶτα δὲ ἀναγράφει τὰ ὀνόματα τῶν κυριῶν καὶ δεσποινίδων, μεθ' ὧν ἐχόρευσε καὶ ποσάκις μεθ' ἐκάστης. Ἐκ τῆς σημειώσεως ταύτης ὁ ἀδιάκριτος ἐξερευνητὴς μανθάνει ὅτι ἡ προτιμηθεῖσα ὄλων ἦτο ἡ δεσποινὶς Schoenberg, μεθ' ἧς ὁ χορευτὴς ποιητὴς ἐχόρευσε δωδεκάκις!

Τὸ τρίτον δωμάτιον, πολὺ μικρότερον τῶν δύο ἄλλων, περιλαμβάνει τὸ ἐκ καρυξύλου μέγα γραφεῖον τοῦ ποιητοῦ, τὴν βιβλιοθήκην του καὶ τὸ ἀρχεῖον, ἧτοι ἐπιστολάς, ἐγγράφα, χειρόγραφα κλπ. ἀνήκοντα τῇ οἰκογενεῖᾳ Κέρνερ. Ἐπὶ τῶν τοίχων εἰσὶν ἀνηρτημένοι πλεῖστοι εἰκόνες, ἐν αἷς ἐξέχει λαμπρὰ ἐλαιογραφικὴ εἰκὼν τοῦ Σχίλλερ, προσωπογραφία ἐξ αὐτοῦ τοῦ πρωτοτύπου ληφθεῖσα, ἡ ἀρίστη καὶ πολυτιμωτάτη τῶν εἰκόνων τοῦ μεγάλου ποιητοῦ ἀξιζουσα σήμερον ὑπὲρ τὰς 50 χιλιάδας μάρκων. Ἐν τῇ εἰκόνι ταύτῃ ὅλη ἡ μεγαλοφυΐα τοῦ Σχίλλερ κατοπτρίζεται εἰς τοὺς ἀπαραμίλλους λαμπροὺς γαλανοὺς ὀφθαλμούς του. Ἐν ἄλλῃ μικρᾷ ἐλαιογραφίᾳ ἀπεικονίζεται αὐτὸς ὁ Κέρνερ ἐν στρατιωτικῇ στολῇ ἄδων πρὸς κλειδοκύμβαλον τὰ πατριωτικά του ἐμβατήρια, ἐνῶ περὶ αὐτὸν ὄμιλος στρατιωτικῶν ἀκροᾶται ἐν ἐνθουσιασμῷ. Ἡ εἰκὼν αὕτη μὴ διακρινομένη ἐπὶ τέχνῃ, τούτο ἔχει τὸ ἀξιοσημείωτον ὅτι εἶν' ἐζωγραφημένη ἐπὶ τεμαχίου ξύλου ληφθέντος ἐξ αὐτοῦ τοῦ κλειδοκυμβάλου ἐφ' οὗ ὁ ποιητὴς ἔκρουε τὰ ἄσματά του. Ἐτέρᾳ εἰκὼν τῆς μητρὸς αὐτοῦ καὶ προσωπογραφία τοῦ γέροντος Κέρνερ καὶ τῆς περικαλλοῦς ἀδελφῆς Ἐρμας, ἧτις ἀπέθανεν ἐν ἡλικίᾳ 27 ἐτῶν, ἐν καὶ ἡμισυ μόλις ἔτος μετὰ τὸν θάνατον τοῦ φιλτάτου ἀδελφοῦ, συμπληροῦσι τὸν κόσμον τοῦ στενοῦ δωματίου.

Παρὰ τὴν θύραν δ' ἐν πλαισίῳ ἀνήρτηται αὐτόγραφον τὸ ποίημα ἐκεῖνο τοῦ Σχίλλερ, τὸ ὁποῖον ἔγραψε, καθ' ἣν ἡμέραν, ἐνῶ ἐνυλοζενεῖτο παρὰ τῷ γέροντι Κέρνερ ἐν Λόσβιτς, ἐκλείσθη κατὰ λάθος ὑπὸ τῶν οἰκοδεσποτῶν μόνος καὶ νῆστις ἐν τῷ οἴκῳ.

Ὡς παράρτημα τοῦ μουσείου ὑπάρχει καὶ τέταρτον δωμάτιον μὴ συνεχόμενον πρὸς τὰλλα. Ἐντὸς αὐτοῦ εἰσὶν ἀποθηκευμένα οἰκογενειακά τινα ἐπιπλα καὶ ἐν εἴδει δίσκου μέγα τεμαχίον ἐκ τοῦ κορμοῦ τοῦ δένδρου παρὰ τὸ ὁποῖον ἔθανεν ὁ νεαρὸς ποιητὴς. Κατὰκειται δ' ἐκεῖ βωδὸν καὶ τετρασυμένον ἐν μέρει παλαιὸν κλειδοκύμβαλον ἀνήκον εἰς τὸν Κέρνερ. Καὶ ἐπειδὴ ἐπὶ τοῦ κλειδοκυμβάλου τούτου, κατὰ τὸν συνοδὸν μου διευ-

θυντὴν, ἤγγισαν οἱ δάκτυλοι τοῦ Μότσαρτ καὶ τοῦ Βέμπερ, δὲν ἠθέλησα ν' ἀπέλω πρὶν ἢ ἐγγίσω καὶ ὁ ἄμουσος ἐγὼ τὰ δεδοξαμένα ἐκεῖνα πληκτρα. Ἀλλὰ τὸ ὄργανον ἀφυπνισθὲν αἴφνης ἀνέδωκεν διαμαρτυρούμενον ἦχον παράτονον, ὡς στοναχὴν, ὡς ρόγγον ψυχorraγοῦντος, καὶ ἐγὼ μετανοήσας διὰ τὴν ἱεροσυλίαν, ἣν ἀπετόλησα, κατέθηκα τὸ κάλυμμα μετ' εὐλαβείας καὶ τῷ ἀπέδωκα τὴν εἰρήνην τῆς σιγῆς.

Ἦμην εἰς τὸ κατώφλιον, ὅτε ὁ φιλόφρων διευθυντὴς μὲ παρεκάλεσε νὰ γράψω τὸ ὄνομά μου ἐν τῷ βιβλίῳ τῶν ἐπισκεπτῶν, ἐν τῷ ὁποίῳ μοὶ ἐπέδειξεν ἅμα πλεῖστα μεγάλα ὀνόματα εὐγενῶν καὶ ἡγεμόνων, ἐν οἷς τοῦ νῦν βασιλέως τῆς Σαξονίας καὶ τοῦ μέλλοντος αὐτοκράτορος τῆς Γερμανίας. Ἦτο δὲ ὑπὸ ἐθνολογικὴν ἔποψιν πλουσιώτατον τὸ βιβλίον, διότι περιεῖχεν ὑπογράφας καὶ Ἰαπῶνων ἔτι καὶ Σινῶν. Εἶδον καὶ τινὰς ἐλληνικάς μὲν τὴν μορφήν, ἀλλὰ διὰ ξενικῶν χαρακτήρων γεγραμμένας. Ἀλλ' ἐγὼ ἐπροτίμησα νὰ ὑπογράψω ἐλληνιστί :

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΔΡΟΣΙΝΗΣ

ΟΙ ΕΦΕΔΡΟΙ

Αἱ Ἀθηναὶ μετέβαλον ὀλοσχερῶς ὄψιν. Ἡ εἰρηνικὴ τῶν γραμμάτων πόλις ἀνέλαθεν ἀρήιον ἦθος. Αἱ ἦσυχαι αὐτῆς ὁδοὶ ἄς πρῶϊαν καὶ ἐσπέραν διήρχοντο σπουδασταὶ βιβλία ὑπὸ μάλης φέροντες καὶ μαθητῆραι μετὰ τοῦ κεντήματος, πληροῦνται νῦν στρατιωτῶν κατ' ἐνωμοτίας ἐν βυθμῷ πρὸς τὸν ἦχον σάλπιγγος βαδιζόντων, πλημμυροῦσιν ἐφῆδρων, οἵτινες ἀφικνοῦνται καθ' ἐκατοντάδας ἐκ τῶν ἐπαρχιῶν.

Ὡς ἐκάλεσεν αὐτοὺς ἡ Πατρίς προσέδραμον πάντες εὐγενῶς ἀμιλλώμενοι τίς προθυμότερον νὰ σπεύσῃ. Τὰ φέροντα αὐτοὺς ἀπρόοπτα εἶνε σημαυστολόιστα ὡς ἐν εορτῇ: ἐκ τῶν κομιζουσῶν αὐτοὺς σιδηροδρομικῶν ἀμαξῶν ἄσματα ἀνέρχονται ὡς ἐν πανηγύρει. Ἐκ πάσης ἦλθον τῆς Ἑλλάδος γωνίας ὑπὸ τὸ γοργὸν δὲ μέλος ἐνθουσιωδῶν ἐμβατηρίων, διευθύνοντι ζητωκραυγάζοντες, ἐν σώματι, εἰς τὸ στρατολογικὸν γραφεῖον.

Εἶνε πάσης τάξεως πολῖται φοιτηταί, γεωργοὶ ἡλιοκαεῖς, ἐργαστηριοῦχοι ἐξωσμένην ἔτι φέροντες περὶ τὴν ὄσφυν τὴν ποδιάν: τινὲς φέρουσιν εὐρωπαϊκὴν στολήν, ἄλλοι τὴν γραφικὴν φουστανέλλαν καὶ τὸ μαντίλιον ἐπὶ κεφαλῆς, ἄλλοι στενὴν ἀναξυρίδα χωρικοῦ ἢ πλατεῖαν νησιώτου, φέσιον ἐρυθρὸν, σκιαδίων ψάθινον: τινὲς ἀπότριπτον στρατιωτικὸν μανδύαν, λείψανον τῆς ἄλλοτε ὑπηρεσίας των. . .

Ὁ ἀήρ δονούμενος ὑπὸ τῶν χιλιοστόμων κραυγῶν κολποῖ τὴν προπορευομένην σημαίαν, ἧτις φέρει ἐπικεντημένον ὑπὸ χειρῶν νεανίδων τὸ ὄνομα τῆς ἐπαρχίας καὶ ἐμβληματὶ τι γενναῖον: *Τολμῆν, Νίκη ἢ Θάνατος*. Ἐπὶ τῆς σημαίας τῶν

Κυνουριέων φέρεται *Ζήτω ὁ Πόλεμος!* διὰ γραμμάτων τρεμόντων ὡσεὶ μετεδόθη εἰς αὐτὰ τὸ ῥίγος τῶν κεντησάντων αὐτὰ ἀβρῶν δακτύλων.

Τὰς σημαίας ταύτας βλέπων ἀνεμνήσθη τῶν ἐν τῇ ἐκθέσει τοῦ Ἀγῶνος ἐρρακωμένων καὶ πυρκαυστῶν ἅς εὐγενεῖς φιλελληνίδες, εἶχον πέμψει πρὸς τοὺς ἀγωνιστὰς τοῦ 1821. Μία τῶν σημαϊῶν ἐκείνων διατηρεῖ ἔτι ἔχνη αἵματος. . . Τίς οἶδεν ἂν καὶ αὐταὶ διὰ νέφους πυρίτιδος πρὸς τὸν κίνδυνον χωροῦσαι δὲν ἴδωσι πίπτοντας νέους ἥρωας ἐν τῇ σκιᾷ αὐτῶν, καὶ δὲν κυματίσωσι κατέρυθροι ἐκ τοῦ αἵματος νέων ἀγωνιστῶν ἐπὶ τῶν ἐχθρικῶν φρουρίων. . .

Οἱ ἐφεδρῶν γνωρίζουσι τοῦτο, καὶ δὲν ἀποδειλιῶσιν ἀλλὰ κρηνυγάζουσιν ἐν ἀκρατῆτῳ ἐνθουσιασμῷ: *Ζήτω ὁ πόλεμος!*

Καὶ ὅμως ἀφίνουσι ὀπίσω αὐτῶν σπαρακτικὸς ἀποχωρισμὸς: μητέρας ὀλοφυρομένας, νεκρὰς συζύγους σφιγκτικῶς ἀπὸ τοῦ τραχήλου αὐτῶν κρεμαμένας, νήπια περιπαθῶς αὐτοῖς ἐναγκαλιζόμενα· ἐγκαταλείπουσι τὸ παρελθὸν ὅλον, τοὺς μὀχθους ἐτῶν ὀλοκλήρων. Ὁ βίος αὐτῶν κόπτεται ἀποτόμως· ἡ ἀμπελὸς τῶν θὰ ξηρανθῆ, ὁ ἀγρὸς θὰ γεμίση ἀκάνθας· τὸ ἄροτρον θὰ ὀσκαριάσῃ, τὸ ζευγάρι θὰ πωληθῆ· ὁ οἰκίσκος πολλῶν θὰ ῥημάξῃ· θὰ ἐρεπιώσῃ αὐτὸν ἡ ἔνδεια. Ὁ πολίος γέρον θὰ κάθηται ἄφωνος ἐκ τῆς ὀδύνης παρὰ τὴν ἐρρουτιδωμένην γραῖαν· ἡ μήτηρ θὰ κλαίη παρὰ τὴν κοιτίδα τοῦ βρέφους. Ὅταν δὲ πέσῃ τὸ πρῶτον τηλεβόλον, ὁποῖα φρικίασις ἀνὰ τὴν Ἑλλάδα, ὁποῖα λαχτάρια μὴ ἡ σφαῖρα εὗρηκε κατάκαρδα τὸ τέκνον, τὸν πατέρα, τὸν σύζυγον, καὶ τὴν στιγμὴν ἐκείνην κεῖται ἐκτάδην ἄταφος. . .

Ἐν τούτοις οἱ ἄνδρες οὗτοι στήνουσι χορὸν ἐν μέσῳ τῶν πλατειῶν, ἐν τυμπάνοις καὶ αὐλοῖς καὶ ἄσμασι ἑλληνικοῖς. Παράδοξον! γέροντες ἐλθόντες ν' ἀποχαιρετίσωσι τὰ τέκνα των συγχωρεῖουσι μετ' αὐτῶν καὶ ζητωκραυγάζουσι· ῥίγος πρὸς μεγαλουργίαν κατέλαβεν ὅλην τὴν Ἑλλάδα. Ἡ φωνὴ τῆς Πατρίδος ἐπέβαλε σιγὴν εἰς πᾶσαν ἄλλην φωνήν. Οὐδεὶς στρέφει πρὸς τὰ ὀπίσω τὸ βλέμμα ὅπως ἴδῃ τί ἀφίνει, ἀλλὰ πάντες πρὸς τὰ ἐμπρός, πρὸς τὸν κίνδυνον, πρὸς τὴν ἀγῶνα ὑπὲρ τῆς Πατρίδος.

Οἱ καταταχθέντες ἐφεδρῶν διευθύνονται ἀθρόοι εἰς τὰ παρὰ τὴν Μενὴν τῶν Ἀσωμάτων παραπήγματα τοῦ στρατοῦ. Συναντῶνται μετὰ παλαιοῦν αὐτῶν φίλων καὶ φωνὰς ἐκβάλλουσιν ἐκπλήξεως καὶ χαρᾶς. Τινὲς ἐνδυσθέντες ἤδη τὴν στρατιωτικὴν στολὴν καὶ κρατοῦντες τὴν *κουραμίτσαν* καὶ τὰς ἀρβύλας ἢ τὰ *πολιτικά* αὐτῶν ἐνδύματα ἐπιστρέφουσιν εἰς τὴν πόλιν. Ἀστείζονται πρὸς ἀλλήλους ἐν μεγαλόφρονι ἀμεριμνησίᾳ. Οὐδὲ συλλογίζονται ἂν εἶνε πεπρωμένον νὰ φορέσωσι καὶ πάλιν τὰ ἐνδύματα ἐκείνα.

Χαῖρε πλέον μαλακὴ κλίνη, ἣν ἐστρώννουν ἡ μήτηρ ἢ ἡ ἀδελφὴ μετὰ τόσης στοργῆς ὑπὸ τὴν πατρικὴν στέγην! Κοιτῶν τῶν ἐφεδρῶν τοῦ λοιποῦ εἶνε αἱ ἐπὶ τοῦ καταφεροῦς ἐκείνου πεδίου λευκάζουσι σκηναί. Θὰ κοιμῶνται ἐπὶ τοῦ ξηροῦ ἐδάφους μίαν κάπαν ἔχοντες ὡς κλίνην καὶ μίαν ὡς ἐφάπλωμα, ἐν ᾧ ὁ ἄνεμος τὴν νύκτα θὰ γογγύζῃ πλήττων τὸ ἄκρον τῆς σκηνῆς ὡς ἰστίον πλοίου ἐν πελάγει.

Καὶ εἶνε φαιδροὶ καὶ ζωηροὶ μετὰ προθυμίας ἀσκούμενοι· διότι ὁ ἐνθουσιασμὸς αὐτῶν δὲν εἶνε παραφορὰ τις στιγμιαία καὶ ἄλογος, οἰστρος τις πρὸς φαντασιώδη ἡρωισμόν, ἀλλὰ προὑπολελογισμένη αὐταπαρνησία, θερμοουργὸς πρὸς τὴν Πατρίδα ἀφοσίωσις χάριν τῆς ὁποίας τὰ πάντα ἀπεφάσιον νὰ ὑποστῶσι. Ὁ κίνδυνος, ὁ ἔσχατος κίνδυνος μὲ τὰς φοβερὰς αὐτοῦ συγκινήσεις εἶνε εἰς πολλοὺς προτιμότερος τῆς καθ' ἑκάστην κακουχίας τοῦ στρατιώτου. Ἄλλ' ὁ ἐνθουσιασμὸς τῶν ἐφεδρῶν εἶνε τόσον διάπυρος ὥστε δὲν ἀποφύχεται οὐδὲ διὰ τοῦ στρατῶνος διερχόμενος. Θεωροῦσιν εὐτυχίαν ὅτι θὰ ὑποβληθῶσιν εἰς τὴν σιδηρᾶν πειθαρχίαν, εἰς τὰς βαρεῖας ἀγγαρεῖας, εἰς τὴν τροφήν τῆς *καρβάνας* εἰς τὰς μακρὰς φρουρὰς ἐν παγερῷ ψύχει. Γνωρίζουσιν ὅτι ἀποθέσαντες τὴν ἐνδυμασίαν αὐτῶν συναπέθεσαν καὶ τὴν θέλησιν, ὅτι ἕκαστος δὲν εἶνε πλέον ἄτομον, ἀλλὰ μονὰς ἐνὸς συνόλου, ὅτι διατίθεται καὶ χρησιμοποιεῖται ὡς ἀνόργανον ὄν. Θὰ τῷ εἴπωσι: *βάδιζε· καὶ θὰ βαδίξῃ· στήθι!* καὶ θὰ σταθῆ· προχώρησον εἰς τὸ στόμιον τοῦ πυροβόλου τοῦ ἐχθροῦ! καὶ θὰ προχωρήσῃ. Ἀπόθανε! καὶ θ' ἀποθάνῃ!

Εἶνε δὲ τόση ἡ πρὸς τὴν Πατρίδα ἀγάπη αὐτῶν, δι' ἣν τὰ πάντα ἐγκατέλιπον, ὥστε πρὶν λάβωσι τὴν τιμὴν ν' ἀποθάνωσι δι' αὐτὴν θὰ ὑποστῶσι καὶ τὰς εἰδεχθεστέραις βαναουσουργίας καὶ τὰς φοβερωτέρας σκληραγωγίας, ἄνευ παραπόνου, ἄνευ γογγυσμοῦ, ἄνευ ἀποκαρτερήσεως. Ὁμοιάζουσι πρὸς τοὺς ἐξάλλως ἀγαπῶντας, οἵτινες λογίζονται εὐτυχίαν καὶ αὐτὴν τὴν ὀδύνην, ἀρκεῖ ὅτι προέρχεται ἐκ τῆς λατρευομένης φίλης.

Τοιοῦτος ἐφάνη διὰ μῖσος ὁ Ἑλληνικὸς λαός, τὴν στιγμὴν τοῦ κινδύνου. Μέγας πρὸς θυσίας καὶ τολμήματα, ἔτοιμος νὰ προχέῃ τὸ αἷμα αὐτοῦ καὶ τὸ χρῆμα, ἔτοιμος νὰ προσενεχθῆ ὀλοκαύτωμα εἰς τὸν βωμὸν τῆς Πατρίδος, ἔτοιμος νὰ δημιουργήσῃ ἱστορίαν διὰ τοῦ ξίφους του. Πόσον τὸν ἐσυκοφάντησαν οἱ δυσφημησάντες αὐτὸν ὡς ἐκφυλισθέντα. Ὅχι! δὲν ἔλησμονεῖ τὸν Μέγαν ἀγῶνα ἐξήκοντα ἔτη τώρα· ἀνεπαύετο, ἀνέκτα διναίμεις, καὶ ἰδοὺ ἠνωρθῶθη ῥωμαλέος, φοβερός. Πόσον τὸν ὕβρισαν οἱ κυβερνήσαντες αὐτὸν σκωριῶν ὄπλον ἐν ταῖς χερσίν αὐτῶν ὑπολαβόντες. Ὡ! ἂν κάλλιον διεγίνωσκον αὐτὸν τί ἠδύνατο νὰ πράξωσι διὰ τοιοῦτου μεγαλουργοῦ λαοῦ!